

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

2. Timor Mundanus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

RALIS est adfectio quædam appetitus sensitivi, & significat nobis, imminentis mali fugam; estque insita à naturâ animalibus, ideoque non hominibus modò, sed etiam brutis. Hæc licet bona sit physicè, seu naturaliter, quia ad multa commoda ab Auctore naturæ est ingenerata animalium generi, ut docet *Orat. contra Iram* S. Basilii; tamen, cùm in nostrâ non sit potestate, non potest moraliter dici bona, vel mala: ac proinde de eo Timore non est nobis sermo. Siquidem ad nos ille Timor spectat, qui dicit relationem quandam certam ad DEUM. Quod nõ convenit naturali, qui secũdum se consideratus, nec convertit ad Deũ, nec avertit à Deo: moraliter indifferens. Quod si avertit à Deo, ut fit, quando quis propter malum, quod timet, Deum offendit, aut paratus est offendere vel derelinquere, vocatur *Timor Mundanus*. Si autem propter malum formidatum, ad DEUM convertitur timens, plura sortitur nomina. Si enim convertatur, quia timet malum pœnæ, dicitur *Timor servilis*. Si, quia timet malum culpæ, vocatur *Filialis*. Si quia utrumque simul, nuncupatur *Initialis*.

ARTICVLVS II.

TIMOR MUNDANVS.

IS ita nominatur, quia est hominum, mundum, & quæ in mundo sunt nimium amantium, ac proinde ea amittere præposterè metuentium. Si quis igitur ita reformidet aliquod hujus vitæ incommodum, vel pœnam, ut ad illud depellendum, vel evitandum, non dubitet offendere Deum mortaliter, agitur Timore Mundano. Quo abreptus fuit Petrus, quando Christum negavit.

Aa 4

Est

Est hic Timor apertè malus & noxius, Quem Christus vetuit apud Matthæum cap. x. 28. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus* Et S. Petrus post resipiscentiam, epistola 1. *Timorem eorum ne timueritis.* Ab eodem liberari petebat David, cum sic precaretur: Ps. 63. 2. *A timore inimici eripit animam meam*, ut exponit S. Basilius. homil. 5. in psal. 33. Oritur Timor iste ex amore vitioso, quo quis diligit inordinatè res mundi, divitias, honores, voluptates, vitam corporis, alios, aut seipsum. Inordinatè autem ista diligit, quando ut ultimum finem diligit, sic amando, ut paratus sit propter illa Deum deserere, aut aliquod legis ejus præceptum ad mortale obligans transgredi. Quia ea igitur inordinatè amat, timet etiam inordinatè eadem amittere. Quantus est, & qualis amor fruendi, tantus & talis est timor perdendi. Est autem Timor istiusmodi semper lethale peccatum. Ah! quor est malorum Timor iste causa! Timet virguncula honestam paupertatem, sed duram, & thesaurum virginitatis prostituit. Metuit eandem, ut horridam, adolescens: & idcirco clepit, harpagat, defraudat, densum accumulat contra se rerum malè partarum lutum. Formidat aliqui excidere amicitia lucrosa hominis divitis: ea propter mentitur, lenocinatur, fidem vel simulat, vel negat. Quo-nam se non demittit aulicus ambitiosus? Quid-nā non designat homo venerus ut in amicæ suæ amorem se insinuet? vel in ejus non incidat indignationem. Incredibilia sunt, sed certa, in hoc genere, quæ referre possem, sed nolo, neque expedit. Quæ causa rapinarum, hypocrisis, perjuri, hæresis, apostasiæ crebriorum: quàm Timor iste Mundanus?

Hic igitur neque Fundamentum est Domus Sapien-tiæ, neque recti rationem habet: immò, ædificationi spiritualis est maximum obstaculum. Adeò, ut S. Tho-

mas

mas Aquinas oppositam illi virtutem, Fortitudinem posse dici Fundamentum existimet. Nam S-S^{da} quæst. IV. art. 7 quærenti, An Fides sit prima virtutum? responderet, Fidem, quâ principale fabricæ spiritualis Fundamentum, esse haud dubiè primam: nihilominus quandam aliam, indirectè, quatenus removet obstaculum ponendi fundamentum, posse dici priorem. Et præter Humilitatem, nominat Fortitudinem, quatenus aufert inordinatum Timorem impediens fidem. Multi enim non jaciunt firmum fidei fundamentum, Timore mundano præpediti. Joannis XII. *Ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Phariseos non confitebantur, ut è Synagoga non eijcerentur: dilexerunt enim gloriam hominum magis, quàm gloriam DEI.* nimirum, amabant inordinatè gloriam mundanam: hinc Timor amittendi *Mundanus*. Joannis IX. parentes cæci nati cùm interrogarentur: *Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est, quomodo ergo nunc videt?* Responderunt, *scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est: quomodo autem nunc videat, nescimus: aut qui ejus aperuit oculos, nos nescimus: ipsum interrogate, et atem habet: ipse de se loquatur.* Quare non confitebantur clarè, & Christo dabant gloriam? *quoniam timebant Iudæos:* jam enim conspiraverant Judæi, ut si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret. Timore mundano percussus Petrus ter Dominum negavit, Joannis XVIII. In veteri Testamento, tempore Antiochi & Machabæorum plurimi ex Judæis Timore mundano defecerunt à fide, facti idololatæ. Ex Timore mundano scaturit olim in Ecclesia Christiana Crimen Traditorum: de quo frequens est mentio in schismate Africano. Propter Timorem istum Helæsaïtæ, putarunt fidei fundamentum moveri posse. Hos sequuti Priscilianistæ illud mysticum jactabant:

Aa 5

Iura,

Iura, periura, secretum prodere noli.

Eodem Timore correpti non pauci, in Britannia, Hollandia, Germania, Lutherani, Calvinistæ, Pseudopolitici omnem religionem simulant. E Catholicis tepidi, conjungunt se hæreticis, aut, si non amplectuntur, hæresim non damnant, ore ac conversatione, si nõ corde fidem abnegãtes. Quare per quã accommodè Tertullianus, in Scorpiã. c. 12. Timorem illum vocat *auarorem negandi*. Et D. Gregorius Nazianzenus scitè dicit Oratione 1. de Pace: nihil perinde timendum esse, quã ne quid magis quã DEUM timeamus, ob eamque causam fidei virtutisq; cujus servi sumus, causam deseramus. Eodem intuitu S. Basilius in Psal. xxxiii. Timorem mundanum appellat *hostilem*, sive quia ab hoste salutem contra salutem inijcitur, sive quia defectionem ad castra hostilia suadet: atque ita exponit precationem illam Davidis Regis: *A timore inimici eripe animam meam.* Psal. lxxi. Itaque qui in fide ac pietate optimè fuerunt radicati & fundati, *Timorem Mundanum* procul ex corde suejecerunt, Virgines castæ, juvenes pudici, viri honesti, Catholici ferventes, Martyres invicti: memores monitionis dominicæ, (a) *Nolite timere eos qui occidunt corpus*: & Apostolicæ, (b) *Timorem eorum ne timueritis, neque conturbemini.* Item: (c) *Non dedit nobis DEVS Spiritum Timoris, virtutis, & caritatis & continentia.* Quibus convenit amosa protestatio Davidis: *Dominus mihi adjutor, non timebo quid faciat mihi homo.* (d) *Si consistant adversum me castra, in hoc ego sperabo.* (e) Ex his constat, *Timorem Mundanum* dici posse *Fundamentum Domus Insipientia*: enim insipientia peccatum omne, & insipientes, ac stulti peccatores: non *Domus Sapientia*, aut virtutis. *Timor mundanus* *Fundamentum* est *Babylonis*, civitatis terre-

(a) Matt. 10. Luc. 12. (b) 1. Petri 3. 14. (c) 2. ad Timotheum. 1. Psal. 117. 6. 7. (e) Psal. 26. 3.

terrenæ, non Jerusalem, civitatis cœlestis, Sed nos Fundamentum Domus Sapientiæ inter Timorum species inquirimus.

ARTICULUS III.

TIMOR

Servilis. Filialis. Initialis.

Quis-nam ex iis sit Fundamentum Domus Sapientiæ.

TIMOR SERVILIS dicitur, quo quis timet pœnas à Deo constitutas peccatoribus; atque ita movetur ad benè agendum, ut pœnas illas evadat. Seu, quo malum vitat, & bonum operatur, timore gehennæ, ne à Deo in hoc seculo, aut futuro puniatur. Oritur Timor iste non proximè, neque propriè ex amore DEI, sed ex amore sui, non tamen per se malo: quo nimirum quisque amat incolumitatem suam suaque commoda. Vocatur *Servilis*, quoniam mos servorum est, obsequi dominis non ex amore ipsorum, sed ex amore sui, ne vapulent, si non obsequantur. *Timor*, inquit Augustinus, Conc. 25. in psal. 118. *quo non amatur iustitia, sed timetur pœna, Servilis est.*

TIMOR FILIALIS est ille, quo quis timet offendere DEUM, & ideò non audet ejus transgredi præceptum, ne gratiâ ejus excidat. Nascitur ex amore DEI filiali, qualis cernitur in bonis filiis erga parentes, quos metuent offendere. A. D. Augustino in psal. cxviii. exponente illud *Confige timore carnes meas*, vocatur *Castus*. Clarè S. Dorotheus: doctrina 4. *Quàm primum filius ad virilem & prudentem ætatem perrenerit, voluntatem & mandata patris sui præcipit, non timore, ne cadatur; neque concupiscentia, ut mercedē,*

aut